

UTREDNING AV LOKALER

Förskolor och grundskolor i Tyresö kommun

2014-11-28

Sammanfattning

Konsultföretaget Sweco har på uppdrag från Tyresö kommun genomfört en utredning av lokaler för kommunens förskolor och grundskolor. Uppdraget påbörjades under våren 2014. Målsättningen är att utredningen ska utgöra ett av flera underlag inför kommunens framtida beslut om lokalorganisation för förskolor och grundskolor i Tyresö.

Organisationen av skollokaler i Tyresö kommun är en fråga som har diskuterats i olika sammanhang de senaste åren. Situationen har blivit alltmer akut, inte minst mot bakgrund av att analyser visar på ett stort överskott av lokalytor för grundskolan, samtidigt som det är trångt i kommunens förskolor. Framförallt har kommunen haft stor efterfrågan i västra delen, i området benämnt Trollbäckenområdet, en efterfrågan som är svår att kunna tillgodose med dagens skolorganisation. Med utgångspunkt i denna problematik har kommunen fattat beslut om att se över skollokalorganisationen som helhet. Målsättningen är att få ett samlat grepp kring hur kommunens skollokaler ska organiseras och utvecklas för att bli mer effektiva, ändamålsenliga och flexibla.

Sweco Strategy har tillsammans med Sweco Architects i Karlstad haft i uppdrag från Tyresö kommun att genomföra en utredning av kommunens skollokaler för grundskola och förskola inklusive den särskoleverksamhet som bedrivs i kommunen. Kommunen har många förskolor och några skolor som bedrivs i privat regi. Dessa omfattas inte av utredningen.

Utredningen bygger huvudsakligen på uppgifter som inhämtats i samband med workshops som hållits med rektorer och biträdande rektorer från skolor och förskolor, samt några personer från utbildningsförvaltningen med ansvar för lokaler och teknisk förvaltning. Andra metoder har bestått i studier av dokument och statistik samt dialog med aktörer inom berörda kommunala förvaltningar, framförallt samhällsbyggnadsförvaltningen, fastighetsenheten och barn- och utbildningsförvaltningen

Sweco belyser olika faktorer som har relevans för en framtida skollokalorganisation. Analyser har gjorts av exempelvis kommunens befolkningsutveckling, elevprognoser och översiktsplan när det gäller planerat bostadsbyggande i kommunen. Även lokalernas ändamålsenlighet ur ett tillgänglighets- men även pedagogiskt perspektiv, samt deras tekniska status ligger till grund för utredningen. Utifrån detta underlag har Sweco tagit fram ett förslag till en framtida lokalorganisation för grundskolor och förskolor i Tyresö.

En helhetssyn har eftersträövats som grund för en framtida lokalorganisation. Förslaget som presenteras innebär en satsning på färre, väl fungerande enheter som kan erbjuda kompletta lokaler och som har resurser att möta nya pedagogiska förutsättningar. Förslaget innebär också en optimering av lokalytor i förhållande till det förväntade antalet barn i förskolan och elever i grundskolan, vilket samtidigt bidrar till en effektivare drift och förvaltning. För grundskolorna innebär förslaget en satsning på att det ska finnas tillgång till skolor som erbjuder undervisning från förskoleklass till årskurs 9 i varje del av kommunen. Två nya skolbyggnader är med i förslaget, en F-9 skola i västra Tyresö (Trollbäckenområdet) och en F-6 skola i centrum. Skolan i västra Tyresö ersätter lokalerna för Fornudden skola. Skolan i centrum kommer att ersätta lokalerna för stimmet skola. Den senare föreslås organisatorsikt höra ihop med Nyboda skola som blir en ren högstadieskola. Dessa två skolenheter kommer dessutom att inrymma kommunens särskola. Merparten av övriga skolor kommer att erbjuda F-6 enligt förslaget.

Sammantaget kommer tre kommunala skolor att ersättas med andra skollokaler fram till år 2023 – enligt förslaget: Dalskolan, Njupkärr skola och Fårdala skola.

När det gäller förskolor visar utredningen att flertalet är av likartad kvalitet både byggnadstekniskt och när det gäller den pedagogiska utformningen. Utmaningen handlar om att dels tillhandahålla tillräckligt många förskoleplatser, dels tillgodose närhetsprincip till förskolorna utifrån var familjerna har sin bostad. Antalet barn i förskolan väntas öka med ca 300 stycken under perioden. Trots att man bygger mest nya bostäder i centrum råder det brist på förskolelokaler i västra och östra Tyresö. Detta har sin grund i att det i nuläget är ett överskott av platser i centrala Tyresö vilket medför att många barn även från övriga områden i kommunen har sin förskoleplats i den centrala delen av kommunen. Enligt Swecos bedömning behövs två nya förskolor i kommunen utöver de redan planerade centralt i Tyresö, nya Njupkärrs förskola som ersätter Njupkärr förskola och en ersatt byggnad för Båten. Förskolor är planerade att inrymmas i lokaler som friläggs i delar av Tyresö skola. Ett par förskolor kommer enligt förslaget att avvecklas. Den ena är förskolan invid Bergfotens skola vilken avvecklas för skollokaler. Den andra är Kardemummans förskola.

Stockholm 2014-11-28

Charlotte Sävås Nicolaisen
Sweco Strategy AB, Stockholm

Charlotta Andersson
Sweco Architects AB, Karlstad

Innehållsförteckning

Bakgrund	2
Inledning	2
Uppdraget	2
Avgränsningar	3
Metod och genomförande	3
Workshopmetodik	4
Utgångspunkter	5
Styrdokument och kommunens pedagogiska vision	5
Vägledande principer	6
Resultat från genomförda Workshop-tillfällen	7
Resultat som underlag för genomförandet av lokalöversynen	7
Lokala förutsättningar i Tyresö kommun	9
Befolkningsprognos	9
Konkurrens från privata anordnare av skolor och förskolor	10
Kommunens översiktliga planering	11
Befintliga fastigheter	13
Förskola	13
Grundskola	14
Skolkök, idrottssalar och specialsalar	14
Kommunikationer	15
Kapacitet i lokalerna	15
Grundskola	16
Förskola	17
Förskolor och grundskolor i Tyresö kommun – en översikt	18
<i>Förskolor i kommunal regi</i>	18
<i>Grundskolor i kommunal regi</i>	22
Förslag - lokalutredning grundskolor/förskolor	25
Tyresö kommuns grundskolor	25
Tyresö kommuns förskolor	27
Tidplan	29

Bakgrund

Inledning

Tyresö kommun har identifierat att det finns ett behov av en övergripande lokalöversyn av kommunens grundskolor och förskolor. Detta har sin grund i att det, samtidigt som det finns brist på platser på vissa grundskolor, har visat sig finnas en överkapacitet på andra skolor. När det gäller förskolan ser kommunen tvärtom ett behov av fler platser. Detta är särskilt tydligt under vårterminerna då antalet barn oftast ökar i förhållande till hur situationen är på höstarna.

En viktig utgångspunkt för kommunen är att familjer i Tyresö ges möjlighet att placera sina barn i den förskola och den skola de önskar. Detta medför att det behövs en viss överkapacitet på platser. Det är dock viktigt med balans i detta, då många tomma platser medför att det går åt resurser till lokalkostnader istället för satsningar på exempelvis speciallärare. Totalt uppskattas att det finns ett överskott av platser i den kommunala grundskolan om ca 600 till 800 elevplatser. Detta framhålls inte som ekonomiskt hållbart, varför kommunen vill åstadkomma en bättre anpassad och mer kostnadseffektiv lokalanvändning.

De senaste åren har konkurrensen från friskolor ökat i grundskolan. En stor andel av föräldrarna väljer dessutom privata alternativ för sina barn i förskoleålder. Ytterligare en faktor som påverkar organisationen av lokaler i förskola och grundskola är att det pågår stora satsningar på nya bostäder, framförallt i kommunens centrum. Detta kräver en översyn så att kommunen kan erbjuda en anpassad dimensionering av förskolor och grundskolor utifrån de behov som förväntas. Sammantaget är detta grunden till den utredning av skollokaler och förskolelokaler som Sweco fått i uppdrag att genomföra.

Uppdraget

Sweco Strategy har tillsammans med Sweco Architects fått i uppdrag att av kommunledningen i Tyresö kommun att genomföra en utredning av lokalbehovet för Tyresös förskolor och grundskolor.

I lokalutredningen för förskolor och grundskolor i Tyresö kommun behandlas frågor som utgår ifrån det kommunövergripande perspektivet, men som också tar hänsyn till aktuella lagar, reformer och riktlinjer inom skolans värld, liksom byggnadernas tekniska status och ändamålsenlighet.

- Utredningen ska enligt uppdraget belysa följande frågeområden:
- Befolkningsutveckling och elevunderlag
- Kommunens översiktliga planering
- Konkurrens från friskolor
- Konkurrens från kommunala skolor i andra Stockholmskommuner
- Lokalbehov kopplat till pedagogisk vision och olika styrdokument för verksamheten
- Byggnadernas tekniska status och underhållsbehov
- Byggnadernas/lokalernas ändamålsenlighet
- Tillgänglighet för barn/elever med olika funktionshinder
- Lokalytor och verksamhetens disposition av lokalerna

Utredningen har som målsättning att resultera i ett förslag om en framtida skolorganisation för förskolor och grundskolor i Tyresö kommun. Uppdraget har haft sikte på att ha rätt dimensionering i förhållande till prognostiserat elevunderlag år 2023.

Avgränsningar

Uppdraget är avgränsat till verksamhet i kommunal regi varför friskolor och enskilda förskolor endast berörs på så sätt att dessa verksamheter påverkar underlaget av barn och elever till förskola och grundskola.

Lokalutredningen omfattar *inte* någon beräkning av kostnader då detta inte har ingått i uppdraget. Även kommunens fritidsverksamhet ligger utanför uppdraget. Då den senare verksamheten bedrivs inom ramen för befintliga lokaler är denna verksamhet dock medräknad i lokalöversynen, även om den inte har studerats specifikt.

Metod och genomförande

Skollokalutredningen har genomförts i samverkan mellan Sweco Strategy AB och Sweco Architects AB på uppdrag av kommunledningskontoret i Tyresö kommun. Detta innebär att olika kompetenser har samverkat i utredningen.

Ett centralt inslag i den metod som Sweco tillämpat är att få delaktighet från berörda parter. Av detta skäl har en dialog kontinuerligt förts med en kontaktperson för uppdraget samt med en kommuninternt utsedd styrgrupp. I denna har ingått ansvariga chefer och särskilt utvalda tjänstemän inom utbildningsförvaltningen, fastighetsförvaltningen och kommunens ledningskontor. Som stöd för utredningen har dialog förts även med ansvariga chefer för plan- och översiktplanering samt ansvarig för beräkning av befolkningsprognoser i kommunen. Totalt har ett fyrtiotal personer inom Tyresö kommun varit involverade i utredningen.

Styrgruppen har varit ett stöd för utredningen och har även tillhandahållit information om vad utredningen bör ha som "vägledande principer", förutsättningar som utredningen sedan haft som utgångspunkt som stöd för genomförandet och den slutliga analysen. Sweco har under hand till styrgruppen återkopplat resultat som framkommit i utredningen och från de workshops som har genomförts. Diskussioner som förts i med detta som utgångspunkt har därefter legat till grund för nästa steg i utredningen.

Metoden för genomförandet bygger i övrigt på dokumentstudier, översiktlig inventering av befintliga skollokaler, analyser av statistik samt dialog med olika aktörer av relevans för uppdraget. Bedömning av ideal och maximal kapacitet har inhämtats genom studier av ritningar, samt i dialog med framförallt fastighetsenheten vilka har tillhandahållit ytterligare information. Sweco har även tagit del av uppgifter som framkommit i tidigare dialog (år 2013) mellan utbildningsförvaltningen och grundskolornas rektorer. Då dessa uppgifter funnits tillgängliga bedömde Sweco att det inte behövdes ytterligare dialog med rektorer/förskolechefer för att säkerställa antalet tillgängliga klassrum/basrum.

Utgångspunkter

I detta kapitel redovisas bakgrundsinformation och utgångspunkter som ligger till grund för den slutliga analysen av lokaler för förskola och grundskola i Tyresö kommun. Kapitlet inleds med uppgifter som framkommit i dialog med styrgruppen för utredningen samt resultat som framkommit vid genomförda workshops med skolledare och andra relevanta aktörer. Därefter redovisas statistiska uppgifter och nyckeltal som ligger till grund för beräknat elevunderlag och som grund för analys av förskolors och grundskolors ändamålsenlighet. Grundläggande aspekter utifrån styrdokument för skola och barnomsorg samt den pedagogiska vision som ligger till grund för verksamheten i Tyresö kommun redovisas. Dessutom redovisas uppgifter som hör samman med kommunens översiktsplanering.

Styrdokument och kommunens pedagogiska vision

I Tyresö finns i nuläget totalt 13 kommunala grundskolor och tre friskolor. Motsvarande antal inom förskolan är 23 i kommunal regi och 16 fristående förskolor. Enligt Barn- och utbildningsnämndens plan 2014 finns totalt ca 1500 medarbetare inom Barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområden, förskolan, grundskolan, inom fritidsgårdar och administrativt inom staben.

Utbildningen i grundskolan utgår från skollagen och läroplan för grundskolan. Den nya skollagen som infördes från och med juli 2011 innebär ett tydliggörande av att elevers trygghet. Elevers rätt att utvecklas så långt möjligt utifrån sina förutsättningar är fastställt och möjlighet till studiero under utbildningen är tydligt formulerad. Enligt lagen ska studie- och yrkesvägledare samt bibliotek finnas på skolorna oavsett anordnare. Eleverna ska också ha tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator inom elevhälsan. Lagen innebär en betoning på ökad rättssäkerhet för elever och vårdnadshavare vilket bland annat innebär att beslut om åtgärdsprogram och om rätt till skolskjuts ska kunna överklagas. Ännu en förändring mot tidigare lag är att Skolinspektionen fått möjlighet till skarpa sanktioner mot de skolor som missköter sig.

Enligt Tyresö kommuns lokala styrdokument, Barn- och utbildningsnämndens Nämndplan 2014, framgår att skolan i Tyresö lägger tonvikt på sin vision "en skola för var och en". Denna vision ligger i linje med skollagens formulering om att skolan ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt ge en livslång lust att lära. Enligt skollagen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov och ge stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Vidare framgår att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas. Att all grundskolverksamheter inom Tyresö kommuns utbildningsförvaltning arbetar pedagogiskt på ett sätt som främjar inkludering av alla elever på alla kunskapsnivåer, är ett arbets- och synsätt som går under namnet "En skola för var och en". Som ett led i att skapa inkluderande lärmiljöer har satsningar gjorts i Tyresö kommun för att öka kompetensen inom lärstilsmetodik, samtalsmetodik samt utbildning för att öka kompetensen i hur man stödjer barn och elever med neuropsykiatrisk

funktionsnedsättning. Detta är ett arbetssätt som Sweco menar kräver flexibilitet i skolornas, men även förskolans lokaler så att dessa främjar ett inkluderande arbetssätt.

Förskolan arbetar mot de mål som anges i Läroplanen för förskolan 1998 (reviderad 2010). Av skollagen framgår att inte bara grundskolan utan även förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn med utgångspunkt i varje barns behov där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet och där barnens förmåga till empati och omtanke om andra, liksom öppenhet och respekt för skillnader i människors olika uppfattningar och levnadssätt utgör en naturlig del.

Tyresö deltar sedan hösten 2012 i ett treårigt forskningsprogram tillsammans med Malmö högskola och elva andra kommuner. Programmet heter "Inkluderande lärmiljöer" och följs med nyfikenhet och delfinansieras av Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolverket. Syftet är att belysa och skapa ny kunskap på såväl huvudmannanivå som skol- och klassrumsnivå inom området inkluderande lärmiljöer. Detta ligger i linje med Swecos uppdrag att lämna förslag på en lokalorganisation som ligger i linje med ett sådant förhållningssätt vilket kräver flexibilitet utifrån elevernas lärstilar och stödbehov.

Utöver den pedagogiska visionen finns även andra styrande faktorer som påverkar skolorganisationen. Ett exempel är kravet på legitimerad personal genom införandet av lärarlegitimation vilket ställer krav när det gäller betygsättning och har särskild betydelse för verksamhet i särskolan där andelen legitimerad personal är lägre än för övrig skolverksamhet i Tyresö kommun.

Vägledande principer

Tidigt i utredningen gav styrgruppen riktlinjen att utredningen skulle ha ett tioårsperspektiv med fokus på en ny skolorganisation för kommunens förskolor och grundskolor. Initialt fastställdes även följande "vägledande principer" som utgör grundförutsättningar i lokalutredningen:

- Lokalutredningen ska utgå från Tyresö kommuns vision, "en skola för var och en"
- En anpassning av lokalerna behövs vad gäller antalet elevplatser i grundskola och förskola. (I nuläget finns överkapacitet av lokaler med ca 600 - 800 platser i kommunala grundskolor)
- Där det bedöms möjligt ska lokaler bevaras och utvecklas.
- Utgångspunkten ska vara ett förslag med utgångspunkt i en organisation med inriktning på F-6 samt 7-9 i grundskolan
- Minst två parallella klasser ska finnas per årskurs i skolan, gärna tre paralleller bland yngre elever
- Specialsalar på respektive skola ska anpassas till pedagogiska behov enligt läroplanen
- Alla elever ska tillhöra en klass - inkludering – istället för särskilda undervisningsgrupper för elever med behov av extra stöd
- Närhetsprincip är viktigare än områdesindelning vid placering av barn i förskola och skola
- Minst fyra avdelningar i förskola, vid nybyggnation av förskolor är riktmärket sex till åtta avdelningar per förskola eller motsvarande antal barn

Resultat från genomförda Workshop-tillfällen

Som stöd för utredningen har Sweco anordnat workshops vid totalt fyra tillfällen. Syftet med dessa har varit att skapa förankring bland ansvariga, men också att inhämta synpunkter av relevans för olika ställningstaganden till analysen. Målgruppen har huvudsakligen varit ansvariga chefer, rektorer och biträdande rektorer, med ansvar för kommunens grundskolor och förskolor. Dessutom har representanter för kommunens utbildningsförvaltning och fastighetskontoret deltagit vid de workshoptillfällen som erbjudits. Totalt har ca 20-25 personer deltagit per workshoptillfälle. Närvaron har generellt varit hög, och ibland har ersättare satts in för att säkerställa skolors och förskolor representation.

- Den *första* Workshopen hade som huvudsakligt syfte att fastställa förutsättningar som grund för utredningen. Deltagarna fick möjlighet att ange styrkor och svagheter i nuvarande organisation av förskolor och grundskolor och fick dessutom identifiera kvalitéer som ansågs vara viktiga som grund för en framtida organisation.
- Den *andra* workshopen hade som syfte dels att informera om förutsättningar när det gäller befolkningsutveckling, elevunderlag och tillväxtområden i kommunen. Utifrån detta fick deltagarna lämna förslag på en lämplig organisation.
- Den *tredje* workshopen utgick från ett preliminärt organisationsförslag för grundskolorna i kommunen, vilket diskuterades. Fördelar och nackdelar med lösningsförslaget formulerades vilket senare har använts som underlag för ett färdigt förslag i utredningen.
- Den *fjärde* och avslutande workshopen genomfördes som en följd av resultat från den tredje workshopen. Det rådde oenighet om ett förslag med F-6 och 7-9 är optimalt och det ifrågasattes varför styrgruppen hade angett detta som grund för lokalutredningen.

Tonvikten vid de olika workshoptillfällena har legat på kommunens grundskolor. Detta beror på att Sweco bedömt att det här krävs särskilt omfattande förändringar. När det gäller förskolan är många av lokalerna likvärdiga. Merparten är byggda under 70 och 80-talet och har liknande standard och utformning. Även om dessa lokaler inte storleksmässigt svarar upp mot målet om 100-120 platser vardera, alternativt sex till åtta avdelningar, så är Swecos bedömning att det mer handlar om att säkerställa att det finns tillräckligt med platser än att göra större förändringar. Här krävs snarare en generell upprustning av befintliga lokaler och att nya lokaler som byggs genomförs i enlighet med önskvärd storlek, men även närhet till befintliga skolor.

Resultat som underlag för genomförandet av lokalöversynen

Av de workshops som har genomförts har det framkommit att värdet av att tillhandahålla förhållandevis små skolor betonas. Mellan 400 och 500 elever per skola har framförts som ett önskat riktmärke. Maxantalet är dock satt till 1 000 elever per skola. Skolorna bör ha minst två parallella klasser per årskurs och helst tre paralleller från förskoleklass upp till årskurs 3. Motsvarande riktmärke när det gäller antal barn i förskolan uppgick till mellan 100 och 120 barn.

Att lokalerna skulle vara ändamålsenliga, flexibla och anpassningsbara utifrån förändrade behov över tid framfördes som väsentligt. En större enhetlighet mellan enheterna såväl

lokalmässigt som underhållsmässigt efterlystes. Här framhölls att det i nuläget är varierande standard. Där det är aktuellt med nybyggnad eller ombyggnationer framhölls vikten av att säkerställa en god pedagogisk utemiljö. När det gäller lärararbetsplatser framkommer inga tydliga krav på gemensamma arbetsrum.

Det framfördes att skolorganisationen ska utgå från att kommunen kan erbjuda en likvärdig skola för alla och där segregationen mellan olika skolor bör minska. Kommunens pedagogiska vision, "en skola för var och en" betonades som central i sammanhanget. Vikten av salar anpassade utifrån elever i behov av särskilt stöd och ändamålsenliga lokaler för särskola lyftes särskilt i sammanhanget. Integrering och anpassning för barn i behov av särskilt stöd och för barn med funktionsnedsättning bedömdes som en viktig utgångspunkt.

Annat som framfördes var vikten av att utgå från närhetsprincip mellan hem och förskola/skola vid placering av barn och elever, framförallt framhölls detta som viktigt för barn i förskola och för elever i de lägre årskurserna i grundskolan.

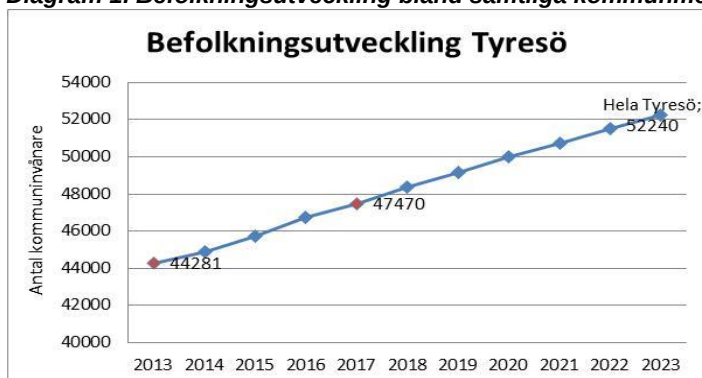
När det gäller stadieindelningen framkom varierande uppfattningar, men vikten av att det finns en röd tråd som gör att skolan hänger samman anses ha betydelse. I sammanhanget nämndes såväl en pedagogisk sammanhållning som lokalutformningens betydelse för att främja en sammanhållen förskola och grundskola. Ett problem som lyftes är att många skolor består av många fristående byggnader, vilket försvårar helhetslösningar och pedagogisk samverkan. Att sträva efter att förskola ska bedrivas i anslutning till grundskolorna var annat som bedömdes vara värdefullt som stöd för en utvecklad samverkan.

Lokala förutsättningar i Tyresö kommun

Befolkningsprognos

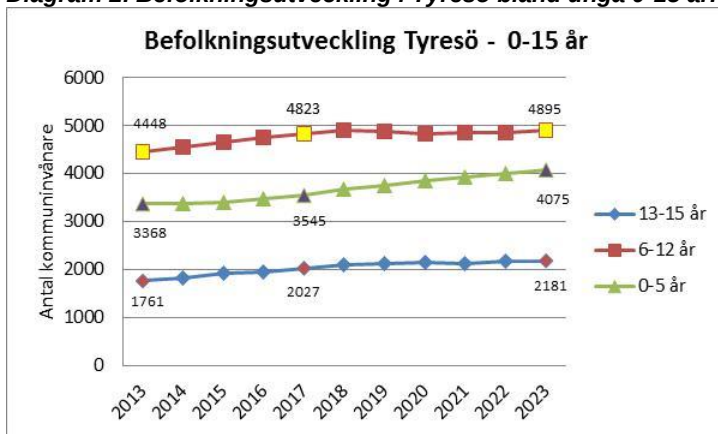
Befolkningsprognosen under den närmaste tioårsperioden fram till 2023 visar på en ökning med 18 procent, ca 8 000 personer, vilket framgår av diagram 1.

Diagram 1. Befolkningsutveckling bland samtliga kommunmedborgare.

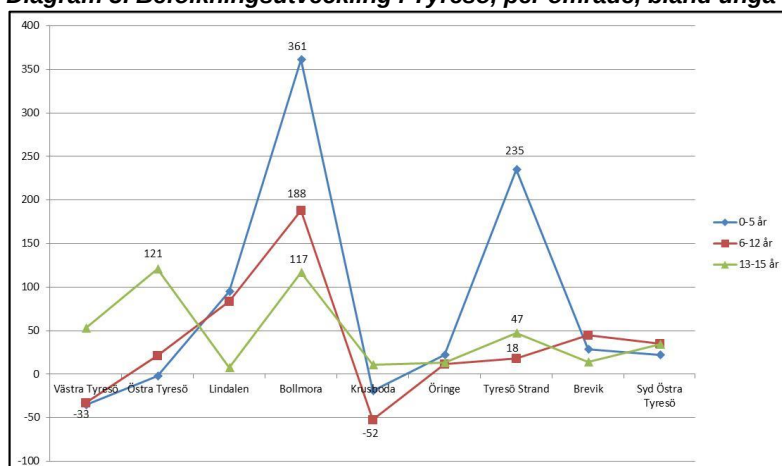
Av diagram 2 framgår att det fram till år 2023 är en viss befolkningsökning att vänta avseende barn mellan 0 och 15 år. Totalt ökar antalet barn i ålder 0 till fem år med 420 personer. Motsvarande andel för barn i ålder 6 till 12 år uppgår till 707 barn och i ålder 13 till 15 år till 447 personer.

Diagram 2. Befolkningsutveckling i Tyresö bland unga 0-15 år.

Av statistiken kan utläsas att antalet barn och unga ökar totalt sett, men det varierar mellan olika i olika delar av kommunen vilket framgår av diagram 3.

Diagram 3. Befolkningsutveckling i Tyresö, per område, bland unga 0-15 år.

Totalt ökar befolkningen enligt prognosen med 666 barn och unga i Bollmora och med 300 i Tyresö Strand mellan 2013 och 2023. För Krusboda och västra Tyresö visar prognosen på en minskning i antalet barn. Detta kan dock komma att förändras av att det pågår ett generationsskifte. Detta har inte minst de senaste månaderna visat sig vara fallet i Trollbäckensområdet, där fler barnfamiljer har flyttat in i befintliga bostäder än vad kommunen har räknat med.

Konkurrens från privata anordnare av skolor och förskolor

I Tyresö kommun finns tre fristående grundskolor; Internationella Engelska skolan, Montessoriskolan Vintergatan och Pysslingen (Brevik skola), samt Kunskapsskolan precis utanför kommungränsen. Elevbyten till de privata alternativen har ökat alltmer de senaste åren. Inom förskolan har de privata alternativen länge varit etablerade i Tyresö. Totalt visar analysen att 62 procent av barnen i förskoleålder går i de kommunala förskolorna och resterande 38 procent i förskola inom föräldrakooperativ eller annan privat regi.

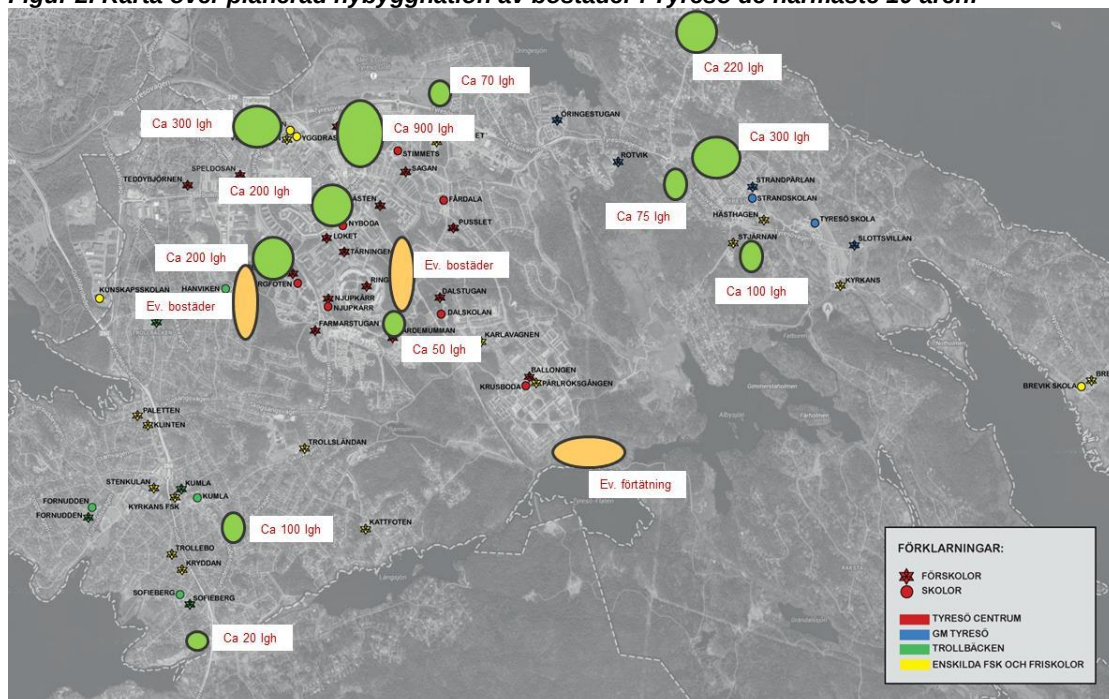
Av statistiken går att utläsa att andelen elever (och föräldrar) som väljer friskola ökar med barnens ålder. Bland de yngre barnen från förskoleklass till årskurs 3 är det 10 procent som väljer en ickekommunal skola. Bland barnen i årskurs 4 till 6 är motsvarande andel 23 procent, och bland barnen i högstadiesålder från årskurs 7 till 9 är det 28 procent som väljer en ickekommunal skola. Hur denna fördelning ser ut framåt är svårt att bedöma. Utifrån de diskussioner som förts med lokalöversynens styrgrupp kommer andelen som väljer friskola knappast att minska utan snarare kommer andelen att öka ytterligare, vilket bland annat etableringen av engelska skolan från höstterminen 2014 pekar på.. I Swecos framtagna förslag har det därför varit viktigt att ta fram en lösning som visar på stor flexibilitet i lokalanvändningen om denna fördelning skulle komma att förändras uppåt eller nedåt.

En viss konkurrens finns även med skolor i näraliggande kommuner, utöver Kunskapsskolan på andra sidan kommungränsen. Än så länge är det dock endast en liten andel av eleverna som väljer ett sådant alternativ. I de fall detta är fallet handlar det oftast om barn i de högre åldrarna.

Kommunens översiktliga planering

För att få kunskap om tillväxt och etableringsområden i Tyresö har kontakter tagits med Plankontoret. Arbete med en ny översiktsplan är igång, men planen är ännu inte fastställd. Det man kan se är att det framförallt byggs i Centrum. Här förväntas en större ökning av barn och unga. Till viss del finns en planerad förtätning av bostäder även i den östra delen av Tyresö och ut mot Brevik. Befolkningsmässigt finns även ökning i Trollbäcken-området. I det senare fallet är det dock snarare ett pågående generationsskifte än nybyggnation av bostäder som påverkar ökningen av andelen barn och unga i området. I figur 2 framgår områden som finns med i kommunens översiktsplan. Genom att planen vid tiden för utredningen inte är färdigställd, kan det finnas avvikelser vilket är viktigt att notera.

Figur 2. Karta över planerad nybyggnation av bostäder i Tyresö de närmaste 10 åren.

Av kartan framgår att nybyggnation av bostäder framförallt är planerad i Tyresö centrum och i den östra delen av kommunen, vilket har betydelse för lokalutredningen av förskolor och grundskolor, så att det blir rätt dimensionering.

Framåtblick till 2035 visar, enligt samhällsbyggnadsförvaltningens planenhet, att kommunen sannolikt fortsätter växa i centrum. Det finns även tendenser till en ytterligare förtätning av bostäder i östra Tyresö (Brevik) vilket kan komma att medföra en fortsatt inflyttning av barnfamiljer till denna del av kommunen.

Befintliga fastigheter

I lokalöversynen har Sweco besökt samtliga förskolor och grundskolor för att på så sätt skapa sig en uppfattning om lokalernas status och ändamålsenlighet.

Det finns olika riktmärken när det gäller ytor som Sweco grundar sin analys på. Ett sådant mått handlar om förskolors och skolors inre miljö. Ett riktmärke som Sweco utgår från i sina uppdrag när det gäller förskola är 10 kvadratmeter per barn i äldre byggnader och 12 kvadratmeter per barn där det är fråga om nybyggnationer. Motsvarande uppgift för grundskolan uppgår till mellan 10 och 14 kvm per elev (10-12 kvm för yngre elever, 12-14 kvm för äldre elever).

I en utredning som är framtagen av Malmö stad framgår att varje barn där bör ha minst 7,5 kvadratmeter till sitt förfogande för att klara miljökrav som är godtagbara när det gäller exempelvis luftkvalitet. Vid motsvarande beräkning i Göteborg framkommer att varje barn i förskola eller grundskola bör ha en inomhusyta (LOA) på 10 kvadratmeter. De 10 kvadratmetrarna inkluderar således ytor för specialsalar, bibliotek, toaletter, matsal, storkök, förråd, korridorer, trapphus, elevhälsa, expedition och personalutrymmen.

Vid en analys av Tyresös förskolor och grundskolors inre miljö framkommer att samtliga förskolor utom en, Kardemumman förskola, har en genomsnittlig lokalyta per barn som är 10 kvm eller mer. I sammanhanget är det värt att notera att vid nybyggnation av förskolor använder Sweco ett genomsnittligt riktvärde på 12 kvm per elev. Endast enstaka förskolor i Tyresö svarar upp mot denna yta.

Även utomhusmiljön är viktig.¹ Folkhälsoinstitutet redovisar att barn mår bättre och är friskare vid utomhusvistelse jämfört med att vara inomhus. Förskolor som har en rymlig utemiljö med träd, buskage och kuperad terräng ger även barnen en ökad möjlighet till fysisk aktivitet. Barnens koncentrationsförmåga förbättras, och lek och motorik utvecklas på ett positivt sätt. En bra utemiljö ger extra möjligheter för social, emotionell och kognitiv utveckling hos barnen vilket enligt Folkhälsoinstitutet minskar risken för psykiska problem hos barnen. Den yta som rekommenderas avseende förskolors utemiljö varierar mellan 20 och 40 kvadratmeter per barn beroende på utemiljöns kvalitet. Sweco utgår i sina beräkningar från ett riktmärke om 30 kvadratmeter per barn. Dessutom finns ett riktmärke för angöring, parkering etc. som uppgår till cirka 4 kvadratmeter per elev.

När det gäller förskolornas yttre miljö har Sweco inte gjort någon fördjupad analys. Dock kan konstateras utifrån de platsbesök som gjorts att merparten av förskolorna har en god utemiljö för lek och fysisk aktivitet. I de fall kommunen avser att förlägga förskolelokaler i bostadshus är utemiljön, men även förskolans storlek, viktiga aspekter att ta hänsyn till.

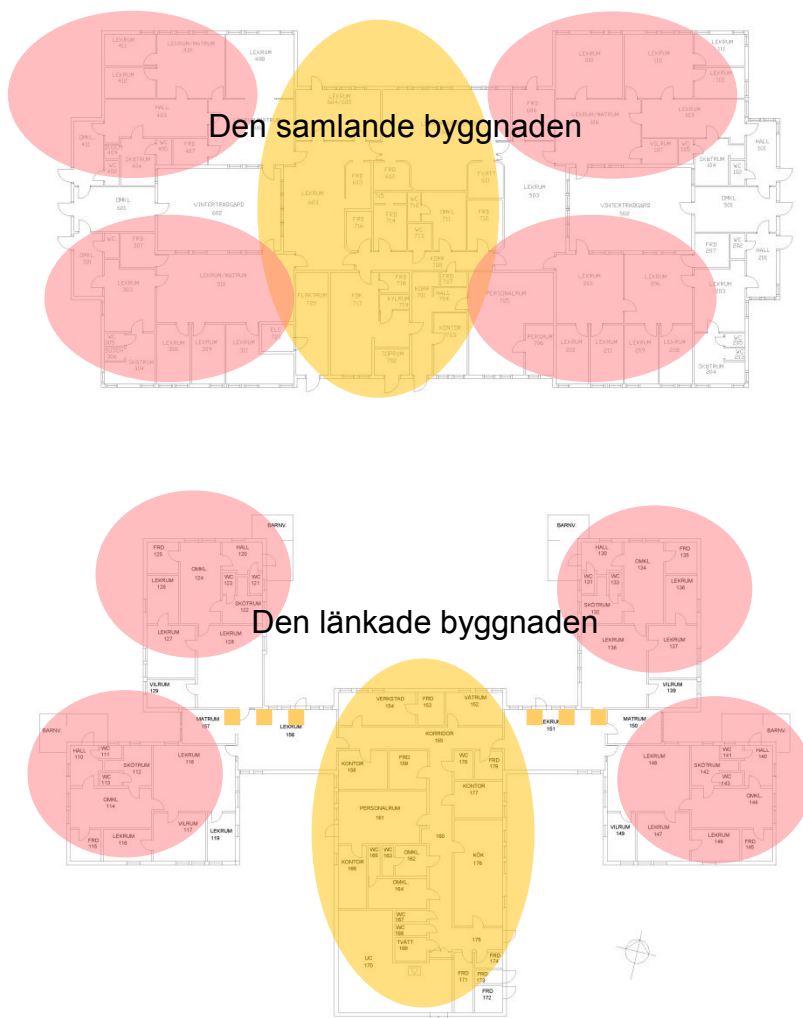
¹ Skolans och förskolans utemiljö - Kunskap och inspiration till planering av barns utemiljö. Skolhusgruppen, 2014

Förskola

När det gäller förskolorna kan konstateras att flertalet är byggda under perioden 60-talet till 80-talet och är relativt likartade både vad gäller byggnadernas standard och underhåll. Av lokalerna kan konstateras att de i många fall är inspirerade av Reggio Emilia pedagogik vilket kan identifieras genom att lokalerna är indelade i olika kreativa miljöer. Detta innebär att förskolorna tillhandahåller miljöer som underlättar mångfald – och där hänsyn tas till aspekter som tid och rum, men även tillgång till olika material.

Förskolorna i Tyresö är nästan uteslutande i två varianter där den ena kan betraktas som en samlad byggnad med en gemensam större yta i lokalens centrum. Den andra är länkad mellan olika avdelningar. I sistnämnda typ av byggnad återfinns ofta administrativa lokaler, personalrum och kök mellan förskolans olika avdelningar. Hustyperna illustreras i figur 3.

Figur 3. Lokaltyper i förskolan.

Lokalerna är generellt sett ytmässigt slitna men pedagogiskt sett på en acceptabel nivå. Utifrån de principer som fastslagits om att förskolorna helst ska omfatta sex till åtta avdelningar är Swecos bedömning att detta inte är möjligt att uppnå utan orealistiska kostnader. Det är snarare fyra avdelningar som är grunden. Att se över möjligheter till större förskolor vid eventuella framtida nybyggnationer är dock ett riktmärke att sträva efter i enlighet med denna princip.

Förskolorna består ofta av många små rum där olika typer av verksamhet erbjuds. I en del fall är förskolorna placerade i anslutning till grundskolor. Det förefaller dock inte ske någon mer uttalad samverkan med grundskolornas verksamhet utifrån uppgifter som framkommit i lokalöversynen.

Tillgängligheten i förskolorna för barn/elever med olika funktionshinder är generellt sätt god, genom att flertalet förskolor är byggda i ett plan. Ett par förskolor är byggda i flera plan vilket påverkar tillgängligheten. Framförallt finns problem när det gäller tillgänglighet i förskolan Slottsvillan. På denna förskola finns nivåskillnader mellan olika byggnader och det går inte att nå det översta våningsplanet i huvudbyggnaden med hiss.

Grundskola

När det gäller befintliga lokaler för grundskolan framkommer att kvaliteten i dessa varierar kraftigt. Flera skolor håller hög kvalitet och ändamålsenlighet ur ett pedagogiskt perspektiv. Det gäller t.ex. Strandskolan, Kumla skola, Bergfoten skola och Nyboda skola. På dessa skolor finns tillgång till specialsalar och grupprum vilket ger bra möjligheter till en flexibel undervisning. I flera fall finns även delningsbara klassrum med vinkväggar som underlättar flexibiliteten.

Andra skolor har betydligt sämre lokalmässiga förutsättningar. Sweco bedömer att framförallt Stimmet och Fornuddens lokaler är problematiska med flera genomgångsrum men även paviljongbygganden vilka inte är ändamålsenligt vare sig ur ett ekonomiskt eller pedagogiskt perspektiv. Dalskolan är den skola som enligt fastighetskontoret har sämst förutsättningar rent byggnadstekniskt varför även denna skola är problematisk. Flera av skolorna saknar gemensamma ytor där barnen kan samlas vilket delvis beror på att de är byggda under en period då klassrumsundervisning var rådande som pedagogisk metod. Detta medför även att det på flera av skolorna råder brist på såväl grupprum som lärararbetsrum. Sådana är ju önskvärda för att främja flexibilitet i undervisningen, men även samverkan i lärarlag. Lärarna har istället på flera håll sin lärararbetsplats vid katedern i det egna klassrummet.

Skolkök, idrottsalar och specialsalar

I lokalöversynen kan konstateras att Tyresö kommun har satsat mycket på att säkerställa att det finns fungerande tillagningskök. Nästintill samtliga skolor och förskolor har ett eget tillagningskök. Där detta inte är fallet får man leverenser från näraliggande grundskola eller upphandlade portioner.

Alla kommunens skolor har en egen gymnastiksal alternativt idrottshall som enligt ansvarig personal svarar upp mot de behov som finns. Skolor som saknar egen hall har tillgång övrigt hallutbud.

Även när det gäller specialsalar, såsom slöjdsalar, bild- och musiksalar, hemkunskaps-salar och specialsalar för naturvetenskapliga ämnen är skolorna generellt sett väl försedda. Enligt styrgruppen är det viktigt att inte överdimensionera med specialsalar. Om det behövs kan en skola samutnyttja sådana salar med näraliggande skola. Sweco menar som en följd av detta att tillgången till specialsalar har liten påverkan på ställningstaganden i lokalöversynen.

Kommunikationer

I Tyresö är olika områden tydligt avgränsade på så sätt att det saknas vägar som förbinder de olika områden med varandra. Alla vägar utgår istället från kommunens centrum. Det har heller inte framkommit uppgifter om att detta kommer att förändras i den framtida planeringen, varför den områdesindelning som råder idag är svår att bryta upp. Då det dessutom saknas smidiga busslinjer mellan kommunens olika områden påverkar detta lokalöversynen. För att tillgodose närhetsprincipen har Sweco därför utgått från att ett tillräckligt stort antal elevplatser behöver tillgodoses inom ramen för befintlig skolområdesindelning, dvs. Trollbäckenområdet, centrum och östra Tyresö.

Kapacitet i lokalerna

Som underlag för lokalutredningen har Sweco utifrån befintliga ritningar beräknat kapaciteten när det gäller maxantal elever i kommunens grundskolor. Denna beräkning har därefter jämförts med tidigare kapacitetsberäkning som gjorts dels av Fastighetskontoret, dels av Utbildningsförvaltningen. För att säkerställa maxkapaciteten har en gemensam analys gjorts. I denna har även hänsyn tagits så att samtliga skolor har tillgång till lokaler i tillräcklig utsträckning. Detta innebär att i de fall det i nuläget saknas lokal för exempelvis bild/musik, specialsalar för naturvetenskap eller slöjdsalar så har antalet basrum minskat i motsvarande omfattning. Även i de fall det finns få grupprum på en skola har maxkapaciteten utgått från att klassrum omräknas till fler grupprum. Flera skolor har i nuläget även klassrum som inte rymmer tillräckligt många elever för i en full klass. Dessa rum har i kapacitetsanalysen beräknats antingen som möjliga grupprum, rum för specialundervisning alternativt rum för arbetslag/lärararbetsplatser.

I den beräkning som gjorts för grundskolan gäller följande. Samtliga skolor som har elever upp till årskurs 6 alternativt årskurs 9 ska ha tillgång till följande salar:

- Bibliotek/mediatek
- Musiksal
- Bildsal
- Salar för textilslöjd/träslöjd
- Hemkunskap
- Specialsalar för undervisning i Naturvetenskapliga ämnen
- Grupprum
- Lärararbetsplatser

I de fall det finns en aula på befintlig skola har utgångspunkten varit att denna lokal finns kvar, men det betonas att den bör samutnyttjas med annan verksamhet utanför skoldagen

Riktmärket för antalet grupprum är 1 grupprum för 50 elever upp till årskurs 6 och 2 grupprum per 50 elever för elever i årskurs 7 till 9.

I Swecos förslag utgår beräkningen från en klasstorlek om i genomsnitt 25 elever, vilket är det antal som styrgruppen för lokalutredningen angett som rimligt. Antalet utgår från kapaciteten när det gäller befintliga ventilationssystem på skolorna. Mot bakgrund av att det politiskt från nationellt håll framhålls önskemål om minskade barn- och elevgrupper så redovisar Sweco även en alternativ beräkning. Denna utgår från ett genomsnittligt antal elever om 22 elever per basrum.

Grundskola

Swecos bedömning är att kapaciteten överensstämmer med en ideal kapacitet i kommunens grundskolor mot bakgrund av klassrummens storlek. Utifrån detta kan konstateras att det finns överytor som inte utnyttjats fullt ut. I tabell 1 redovisas Sweco bedömning av kapaciteten i kommunens grundskolor.

Tabell 1. Kapacitet antal elever/skola

Skola	Antal basrum (klassrum)	Kapacitet vid 25 elever	Kapacitet vid 22 elever	Antal elever per skola läsåret 2013/2014	Antal elever per skola läsåret 2014/2015
Bergfoten skola	15	375	330	281	270
Dalskolan	11	275	242	256	249
Fornudden skola	18	450	396	375	356
Fårdala skola	11	275	242	282	290
Hanviken skola	18	450	396	432	410
Krusboda skola	24	600	528	441	434
Kumla skola	37	925	814	816	796
Njupkärr skola	15	375	330	302	299
Nyboda skola	30	750	660	483	477
Sofieberg skola	7	175	154	171	169
Stimmen skola	18	450	396	299	313
Strandskolan	29	750	660	659	671
Tyresö skola	28	700	616	606	586
TOTALT	262	6550	5764	5403	5320

Av tabellen framgår att kapaciteten vid en beräkning utifrån 25 elever per basrum uppgår till 6 550 elever. Detta innebär att det under läsåret 2013/2014 utifrån denna beräkningsgrund varit en överkapacitet av antalet elevplatser motsvarande 1147 elever. Motsvarande överkapacitet innevarande läsåret uppgår till 1 230 platser. När samma beräkning görs utifrån 22 elever per basrum visar analysen på en överkapacitet om 361

platser under läsåret 2013/2014. Motsvarande antal innevarande läsår uppgår till 444 platser.

Förskola

Swecos bedömning är att kapaciteten i förskolan utgår från en kvadratmeteryta om minst 10 kvm per barn. I det fall det är aktuellt med mindre barngrupper alternativt nybyggnation av förskola är riktmärket 12 kvm. I tabell 2 redovisas Sweco bedömning av maxantalet barn i kommunens förskolor utifrån en beräkningsgrund som dels utgår från 10 kvm, dels 12 kvm per barn. Tabellen redovisar även total yta för respektive förskola samt antalet barn i befintlig verksamhet vid olika mättillfällen. Det senare för att det vanligtvis är fler barn i verksamhet under våren än under hösten.

Tabell 2. Kapacitet antal barn/förskola

Förskola	Bra hyr (m²)	Byggår	10 kvm	12 kvm	Antal barn mars 2014	Antal barn okt 2014
Ballongen förskola	1218	1974	122	102	117	119
Bergfoten förskola	432	1972	43	36	42	43
Båten förskola	909	1977	91	76	82	78
Dalstugan förskola	946	1980	95	79	78	75
Farmarstugan förskola	884	1968	88	74	75	70
Fornuddens förskola	755	2006	76	63	72	70
Gunghästen förskola	834	1968	83	70	77	62
Kardemumman förskola	408	1990	41	34	58	56
Kumla Förskola	378	1968	38	32	45	45
Loket förskola	821	1982	82	68	75	72
Njupkärr förskola	689	1970	69	57	50	48
Pusslet förskola	618	1973	62	52	62	61
Ringen förskola	840	1968	84	70	74	66
Rotviksstugan förskola	903	1991	90	75	68	63
Sagan förskola	734	1968	73	61	73	67
Skrindan förskola	797	1972	80	66	75	74
Slottsvillan förskola	851	30-talet	85	71	87	87
Sofiebergs förskola	1022	1980	102	85	91	83
Speldosan förskola	950	1972	95	79	99	90
Strandpärlan	790	1972	79	66	79	79
Teddybjörnen förskola	902	1977	90	75	76	74
Tärningen förskola	631	1974	63	53	62	41
Öringestugan förskola	982	1980	98	82	81	76
Summa:	18294		1829	1526	1698	1599

Observera att Tärningen och gamla Njupkärrs förskola fr.o.m. januari 2015 kommer att inrymmas i nya Njupkärr förskola med en yta om totalt 850 kvm. Denna bör därmed ha en kapacitet om ca 71 till 85 platser, vilket är något färre barn än vad Tärningen och gamla Njupkärrs förskola inrymmer tillsammans i befintlig verksamhet.

Förskolor och grundskolor i Tyresö kommun – en översikt

Nedan följer en kortfattad översikt över kommunala förskolor och grundskolor i Tyresö kommun. Uppgifter som redovisas är huvudsakligen hämtade från fastighetskontoret, men även från platsbesök som Sweco gjort på kommunens samtliga förskolor och grundskolor. Uppgift om antal kvadratmeter per barn i den inre miljön är beräknad på högsta antalet barn som angivits för respektive förskola/grundskola, en bedömning som gjorts i samverkan mellan ansvariga för fastigheter i samråd med representanter från utbildningsförvaltningen i Tyresö kommun.

Förskolor i kommunal regi

Ballongen förskola Byggnadsår: 1974 Bra Hyr: 1218 m² Energiform: Direktverkande el Elförbrukning 2013 kWh: 67350 kWh m²: 55,3 Värme 2013 kWh: 135504 Värme 2013 m²: 111,25 Tillagningskök finns <u>Antal barn:</u> Okt-13: 105, Mars-14: 117 Kvm/barn: 10,4	Bergfotens förskola Byggnadsår: 1972 Bra Hyr: 432 Energiform: Fjärrvärme Elförbrukning 2013 kWh: kWh m²: Värme 2013 kWh: Värme 2013 m²:: Tillagningskök finns <u>Antal barn:</u> Okt-13: 41 Mars-14: 42 Kvm/barn: 10,3	Båten förskola Byggnadsår: 1977 Bra Hyr: 909 m² Energiform: Direktverkande el Elförbrukning 2013 kWh: 61791 kWh m²: 67,98 Värme 2013 kWh: 144180 Värme 2013 m²: 158,61 Tillagningskök finns <u>Antal barn:</u> Okt-13: 68 Mars-14: 82 Kvm/barn: 11,1
--	---	---

Dalstugan förskola Byggnadsår: 1980 Bra Hyr: 946 m² Energiform: Fjärrvärme Elförbrukning 2013 kWh: 62794 kWh m²: 66,38 Värme 2013 kWh: 120960 Värme 2013 m²: 127,86 Tillagningskök finns <u>Antal barn:</u> Okt-13: 72 Mars-14: 78 Kvm/barn: 12,1	Farmarstugan förskola Byggnadsår: 1968 Bra Hyr: 884 m² Energiform: Fjärrvärme Elförbrukning 2013 kWh: 72695 kWh m²: 82,7 Värme 2013 kWh: 106230 Värme 2013 m²: 120,85 Tillagningskök finns <u>Antal barn:</u> Okt-13: 74 Mars-14: 75 Kvm/barn: 11,8	Fornuddens förskola Byggnadsår: 2006 Bra Hyr: 755 m² Energiform: Direktverkande el Elförbrukning 2013 kWh: 41504 kWh m²: 54,98 Värme 2013 kWh: 96853 Värme 2013 m²: 128,28 Tillagningskök saknas <u>Antal barn:</u> Okt-13: 70 Mars-14: 72 Kvm/barn: 10,5
Gunghästen förskola Byggnadsår: 1968 Bra Hyr: 834 m² Energiform: Fjärrvärme Elförbrukning 2013 kWh: 50948 kWh m²: 61,09 Värme 2013 kWh: 154893 Värme 2013 m²: 185,72 Tillagningskök finns <u>Antal barn:</u> Okt-13: 73 Mars-14: 77 Kvm/barn: 10,8	Kardemumman förskola Byggnadsår: 1990 Bra Hyr: 408 m² Energiform: Värmepanna Elförbrukning 2013 kWh: 50657 kWh m²: 124,16 Värme 2013 kWh: 14726 Värme 2013 m²: 36,09 Tillagningskök finns <u>Antal barn:</u> Okt-13: 57 Mars-14: 58 Kvm/barn: 7,03	Kumla förskola Byggnadsår: 1968 Bra Hyr: 378 Energiform: Fjärrvärme Elförbrukning 2013 kWh: kWh m²: Värme 2013 kWh: Värme 2013 m²: <i>Tillagningskök saknas</i> <u>Antal barn:</u> Okt-13: 41 Mars-14: 45 Kvm/barn: 8,4

Loket förskola Byggnadsår: 1982 Bra Hyr: 821 m² Energiform: Fjärrvärme Elförbrukning 2013 kWh: 100410 kWh m²: 122,3 Värme 2013 kWh: 84350 Värme 2013 m²: 102,74 Tillagningskök finns <u>Antal barn:</u> Okt-13: 70 Mars-14: 75 Kvm/barn: 10,9	Njupkärr förskola Byggnadsår: 1970 Bra Hyr: 689 m² <i>Flyttar tillsammans med Tärningen förskola till ny förskola Fr.o.m. 7 januari 2015</i> (860 m², 80 platser) <u>Antal barn:</u> Okt-13: 49 Mars-14: 50 Kvm/barn: 13,8	Pusslet förskola Byggnadsår: 1973 Bra Hyr: 618 m² Energiform: Direktverkande el Elförbrukning 2013 kWh: 44311 kWh m²: 71,7 Värme 2013 kWh: 103393 Värme 2013 m²: 167,3 Tillagningskök finns <u>Antal barn:</u> Okt-13: 62 Mars-14: 62 Kvm/barn: 10,0
Ringens förskola Byggnadsår: 1968 Bra Hyr: 840 m² Energiform: Fjärrvärme Elförbrukning 2013 kWh: 59790 kWh m²: 71,18 Värme 2013 kWh: 133127 Värme 2013 m²: 158,48 Tillagningskök finns <u>Antal barn:</u> Okt-13: 72 Mars-14: 74 Kvm/barn: 11,4	Rotviksstugan förskola Byggnadsår: 1991 Bra Hyr: 903 m² Energiform: Fjärrvärme Elförbrukning 2013 kWh: 64826 kWh m²: 64,12 Värme 2013 kWh: 57240 Värme 2013 m²: 56,62 Tillagningskök finns <u>Antal barn:</u> Okt-13: 56 Mars-14: 68 Barn/kvm: 13,3	Sagan förskola Byggnadsår: 1968 Bra Hyr: 734 m² Energiform: Direktverkande el Elförbrukning 2013 kWh: 46207 kWh m²: 62,95 Värme 2013 kWh: 107817 Värme 2013 m²: 146,89 Tillagningskök finns <u>Antal barn:</u> Okt-13: 70 Mars-14: 73 Kvm/barn: 10,1

Skrindan förskola Byggnadsår: 1972 Bra Hyr: 797 m² Energiform: Direktverkande el Elförbrukning 2013 kWh: 42672 kWh m²: 53,54 Värme 2013 kWh: 99569 Värme 2013 m²: 124,93 Tillagningskök finns <u>Antal barn:</u> Okt-13: 74 Mars-14: 75 Kvm/barn: 10,6	Slottsvillan förskola Byggnadsår Bra Hyr: 851 m² Energiform: Direktverkande el/ Värmepanna Elförbrukning 2013 kWh: 126315 kWh m²: 148,43 Värme 2013 kWh: 23694 Värme 2013 m²: 27,84 Tillagningskök finns <u>Antal barn:</u> Okt-13: 85 Mars-14: 87 Kvm/barn: 9,8	Sofiebergs förskola Byggnadsår: 1980 Bra Hyr: 1022 m² Energiform: Elpanna-vattenburet Elförbrukning 2013 kWh: 34937 kWh m²: 34,18 Värme 2013 kWh: 81519 Värme 2013 m²: 79,76 Tillagningskök saknas <u>Antal barn:</u> Okt-13: 84 Mars-14: 91 Kvm/barn: 11,2
Speldosan förskola Byggnadsår: 1972 Bra Hyr: 1180 m² Energiform: Direktverkande el Elförbrukning 2013 kWh: 72038 kWh m²: 61,05 Värme 2013 kWh: 168089 Värme 2013 m²: 142,45 Tillagningskök finns <u>Antal barn:</u> Okt-13: 97 Mars-14: 99 Kvm/barn: 11,9	Strandpärlan förskola Byggnadsår: 1972 Bra Hyr: 790 Energiform: Direktverkande el Elförbrukning 2013 kWh: kWh m²: Värme 2013 kWh: Värme 2013 m²: Tillagningskök finns <u>Antal barn:</u> Okt-13: 76 Mars-14: 79 Kvm/barn: 10	Teddybjörnen förskola Byggnadsår: 1977 Bra Hyr: 902 m² Energiform: Direktverkande el Elförbrukning 2013 kWh: 64325 kWh m²: 71,31 Värme 2013 kWh: 150092 Värme 2013 m²: 166,4 Tillagningskök finns <u>Antal barn:</u> Okt-13: 73 Mars-14: 76 Kvm/barn: 11,9

Tärningen förskola Byggnadsår: 1974 Bra Hyr: 631 m² Energiform: Fjärrvärme Elförbrukning 2013 kWh: 52545 kWh m²: 83,27 Värme 2013 kWh: 106480 Värme 2013 m²: 168,75 <i>Flyttar tillsammans med Njupkärr förskola till ny förskola Fr.o.m. 7 januari 2015 (860 m², 80 platser)</i> <u>Antal barn:</u> Okt-13: 53 Mars-14: 62 Kvm/barn:10,2	Öringestugan förskola Byggnadsår: 1980 Bra Hyr: 982 m² Energiform: Fjärrvärme Elförbrukning 2013 kWh: 62432 kWh m²: 63,58 Värme 2013 kWh: 116700 Värme 2013 m²: 118,84 Tillagningskök finns <u>Antal barn:</u> Okt-13: 79 Mars-14: 81 Kvm/barn: 12,1	
---	--	--

Grundskolor i kommunal regi

Bergfoten Byggnadsår: 1972 Bra Hyr: 6930 m² Energiform: Fjärrvärme Elförbrukning 2013 kWh: 408976 kWh m²: 59,02 Värme 2013 kWh: 684000 Värme 2013 m²: 98,7 Mars-14: Åk. F-6, 279 elever Mars-14: Fritidshem 204 elever	Dalskolan Byggnadsår: 1975 Bra Hyr: 3154 m² Energiform: Fjärrvärme Elförbrukning 2013 kWh: 351550 kWh m²: 111,46 Värme 2013 kWh: 304710 Värme 2013 m²: 96,61 Mars-14: Åk. 7-9, 253 elever	Fornudden Byggnadsår: 1967 Bra Hyr: 3910 m² Energiform: Olja Elförbrukning 2013 kWh: 302417 kWh m²: 80,69 Värme 2013 kWh: 480023 Värme 2013 m²: 128,07 Mars-14: Åk. F-6, 375 elever Mars-14: Fritidshem 233 elever
---	---	---

Fårdala Byggnadsår: 1970 Tillbyggnadsår Bra Hyr: 2595 m² Energiform: Direktverkande el Elförbrukning 2013 kWh: 154620 kWh m²: 61,07 Värme 2013 kWh: 360779 Värme 2013 m²: 142,49 Mars-14: Åk. F-5, 278 elever Mars-14: Fritidshem 240 elever	Hanviken Byggnadsår: 1964 Tillbyggnadsår Bra Hyr: 4712 m² Energiform: Värmepanna Elförbrukning 2013 kWh: 268756 kWh m²: 55,96 Värme 2013 kWh: 268756 Värme 2013 m²: 55,96 Mars-14: Åk. F-6, 428 elever Mars-14: Fritidshem 312 elever	Krusboda Byggnadsår: 1972 Tillbyggnadsår Bra Hyr: 5434 m² Energiform: Direktverkande el/ Värmepanna Elförbrukning 2013 kWh: 429793 kWh m²: 79,04 Värme 2013 kWh: 438770 Värme 2013 m²: 80,75 Mars-14: Åk. F-6, 439 elever Mars-14: Fritidshem 298 elever
Kumla Byggnadsår: 1968 Tillbyggnadsår Bra Hyr: 9235 m² Energiform: Fjärrvärme Elförbrukning 2013 kWh: 456155 kWh m²: 49,39 Värme 2013 kWh: 937710 Värme 2013 m²: 101,54 Mars-14: Åk. F-9, 823 elever Mars-14: Fritidshem 261 elever	Njupkärr Byggnadsår: 1970 Tillbyggnadsår Bra Hyr: 3890 m² Energiform: Fjärrvärme Elförbrukning 2013 kWh: 442627 kWh m²: 94,29 Värme 2013 kWh: 749630 Värme 2013 m²: 155,31 Mars-14: Åk. F-6, 299 elever Mars-14: Fritidshem 213 elever	Nyboda skola Byggnadsår: 2011 Tillbyggnadsår Bra Hyr: 9070 m² Energiform: Fjärrvärme Elförbrukning 2013 kWh: 815299 kWh m²: 89,9 Värme 2013 kWh: 906785 Värme 2013 m²: 99,99 Mars-14: Åk. 4-9, 484 elever

Sofieberg Byggnadsår: 1979 Tillbyggnadsår Bra Hyr: 1936 m² Energiform: Direktverkande el Elförbrukning 2013 kWh: 131393 kWh m²: 67,87 Värme 2013 kWh: 306584 Värme 2013 m²: 158,36 Ej tillagningskök Mars-14: Åk. F-5, 171 elever Mars-14: Fritidshem 103 elever	Stimmet Byggnadsår: 1961 Tillbyggnadsår Bra Hyr: 5137 m² Energiform: Fjärrvärme Elförbrukning 2013 kWh: 340149 kWh m²: 66,21 Värme 2013 kWh: 740220 Värme 2013 m²: 144,1 Mars-14: Åk. F-6, 306 elever Mars-14: Fritidshem 249 elever	Strandskolan Byggnadsår: 1995 Tillbyggnadsår Bra Hyr: 6995 m² Energiform: Fjärrvärme Elförbrukning 2013 kWh: 668488 kWh m²: 95,57 Värme 2013 kWh: 464720 Värme 2013 m²: 66,44 Mars-14: Åk. F-9, 657 elever Mars-14: Fritidshem 339 elever
Tyresö skola Byggnadsår: 1954 Tillbyggnadsår Bra Hyr: 6920 m² Energiform: Fjärrvärme Elförbrukning 2013 kWh: 1232538 kWh m²: 60,4 Värme 2013 kWh: 1297490 Värme 2013 m²: 63,58 Mars-14: Åk. F-9, 603 elever Mars-14: Fritidshem 225 elever		

Förslag – lokalutredning grundskolor/förskolor

I Swecos slutliga analys har synpunkter från såväl styrgruppen som arbetsgrupperna tagits till vara. Sweco har även haft andra synpunkter att hantera utifrån uppgifter som lämnats om kommunens översiktliga planering när det gäller tillväxt av bostäder och annan verksamhet.

Sweco har studerat uppgifter som tillhandahållits av fastighetsenheten när det gäller lokalernas tekniska status och energiförbrukning samt underhållsbehov. Där uppgifter visar att lokaler inte svarat upp mot önskvärd kvalitet har detta tagits med vid analysen av en ny lokalorganisation.

Förslaget som utredningen resulterat i har dessutom tagit hänsyn till det elevunderlag som förväntas, till skolornas fysiska placering utifrån en närhetsaspekt, byggnadernas tekniska standard och en bedömning av ändamålsenlighet och möjligheter till ett flexibelt utnyttjande.

I Swecos uppdrag har inte ingått att göra fördjupade analyser som ger förslag på organisationsförändringar eller annat som belyser mer omfattande organisatoriska utmaningar. Tonvikten har varit att hitta en lösning som bygger på att lokaler för förskolor och grundskolor utnyttjas på lämpligt, sätt vilket kan ge en positiv påverkan ur såväl ett ekonomiskt som ett pedagogiskt perspektiv.

Tyresö kommuns grundskolor

För att säkerställa att skolorganisationen storleksmässigt svarar upp mot behoven har utgångspunkten varit en beräkning utifrån minst två paralleller, helst tre paralleller bland yngre elever. Vid beräkningen har det också säkerställts att antalet klassrum/basrum är tillräckligt. På några skolor är det fortfarande en viss överkapacitet i Swecos förslag. I dessa fall är Swecos bedömning att det antingen finns ett behov av att öka flexibiliteten i ett pedagogiskt perspektiv genom att skapa fler grupprum eller frigöra lokaler för annan verksamhet, vilket i första hand innebär möjligheter till fler förskoleplatser. Ytterligare något som borde stärkas på en del av kommunens skolor är tillgång till fler lärararbetsplatser.

Initialt i lokalutredningen uttrycktes en uttalad princip för grundskolan att lokalförslaget skulle hitta en renodlad lösning med förskoleklass till årskurs sex, respektive årskurs 7 till 9. Då antalet barn som väljer kommunens grundskolor successivt minskar ju äldre barnen blir har detta inte varit fullt ut möjligt.

Det förslag till skolorganisation som Sweco förordar har som en följd av detta resulterat i en delvis varierande åldersindelning. I östra Tyresö liksom i Trollbäcken erbjuds i några fall F-9 skolor. Det gäller Kumla skola, en enligt förslaget ny skola i Trollbäcken och Strandskolan. I centrala Tyresö är Swecos förslag att en nybyggd central skola från förskoleklass till årskurs 6 och Nyboda, som blir en skola för elever i årskurs 7 till 9, tillsammans ska utgöra en enhet på samma sätt som övriga F-9 skolor i kommunen. På så sätt stödjer lokallösningen en skolorganisation med ett F-9 perspektiv även i centrum.

Förslag - grundskolan

Förslaget på den nya skolorganisationen för grundskolan i Tyresö presenteras i tabell 3.

Tabell 3. Förslag på lokalorganisation för Tyresö kommuns grundskolor.

Skolor	25 elever per basrum	Åk F-3	Åk 4-6	Åk 7-9	Antal elever enl. förslag	Antal basrum	Kommentar
Kumla F-9	925	300	300	250	850	37	3 basrum frigörs
Ny Trollbäcken F-9	700	250	225	225	700	28	Fornudden rivs
(inkl. Sofieberg)	175	175	0	0	175	7	
Nyboda 7-9	750	0	0	750	750	30	
Ny "Centrum" F-6	700	375	325	0	700	28	
Bergfoten F-6	375	275	150	0	425	15+2	Förskola avvecklas till 2 basrum
Hanviken F-6	450	350	0	0	400	18	4 basrum frigörs
Krusboda F-6	600	225	225	0	450	24	6 basrum frigörs
Strand F-9	750	250	150	350	750	30	
Tyresö F-6	700	375	200	0	575	28	5 basrum frigörs
Totalt	6125	2575	1575	1575	5725	245	

Förslaget innebär för Grundskolan att:

- Ny skola byggs i västra Tyresö (Trollbäcken) vilken ersätter nuvarande Fornudden skola. Den nya skolan kommer att omfatta elever från förskoleklass till årskurs 9.
- Ny skola från förskoleklass till årskurs 6 byggs i centrala Tyresö. Lokalerna och markytan för Stimmet skola och Fårdala skola frigörs för annan verksamhet.
- Dalskolan avvecklas. Lokalerna används eventuellt till evakuering från andra skolor vid nybyggnation. Därefter avvecklas den. Lokalen och markytan frigörs för annan verksamhet.
- Njupkärr skola avvecklas. Lokalerna används som evakueringskola. Därefter avvecklas den. Lokalen och markytan frigörs för annan verksamhet.

Tyresö kommuns förskolor

Vid beräkning av antalet platser i förskolan har utgångspunkten varit att andelen barn i kommunens förskolor på samma sätt som idag utgör 62 procent av samtliga barn i ålder 1 till 5 år. Detta innebär att målgruppen enligt befolkningsprognosen uppgick till totalt 1787 barn år 2013. Motsvarande antal för år 2018 beräknas till 1928 barn. År 2023 visar prognosen att det kommer att finnas 2135 barn i ålder 1 till 5 år i Tyresö som sannolikt väljer en kommunal förskola. Vid en beräkning på optimal beläggning där beräkningen utgår från 10 kvm per barn, jämfört med prognosen av antalet barn, framkommer att det kommer att behövas ca 300 nya platser år 2023. Fördelat på olika delar av kommunen är fördelningen följande, se tabell 4.

Tabell 4. Fördelning av förskoleplatser inom Tyresö kommuns olika delar.

Område	Antal barn enligt prognos 2013	Antal barn enligt prognos för år 2023	Antal platser i befintliga förskolor vid 10 kvm/barn	Antal barn i förskolor i olika delar av kommunen Mars 2014	Antal barn i förskolor i olika delar av kommunen Okt 2014
Västra Tyresö	554	531	216	208	198
Centrala Tyresö	779	996	1261	1175	1096
Östra Tyresö	453	608	352	315	305
Totalt	1786	2 135	1 829	1698	1599

Sammanställningen visar att det är välförsett med förskoleplatser i de centrala delarna av Tyresö jämfört med prognosen för barn i ålder 1 till 5 år samt även placerade barn under år 2014. Detta gäller både förutsättningarna som gällde år 2013 och prognosen för år 2023. Situationen är den motsatta för såväl västra som östra delarna av Tyresö där det utifrån prognosen och verkliga förhållanden är brist på förskoleplatser utifrån principen om närhet. Detta talar för att en eventuell nyetablering av förskolor bör förläggas i dessa båda delar, dvs. antingen i västra eller östra delen av kommunen. I och med att nybyggnationer huvudsakligen är planerade i centrum och i de västra delarna av Tyresö bör hänsyn tas till detta eftersom kommun ser närhetsprincipen som vägledande. Oavsett var förskolorna är belägna är det särskilt viktigt att det finns goda möjligheter till kommunikationer vilket underlättar hämtning och lämning av barnen, särskilt för de som behöver resa en bit.

Enligt Swecos utredning för grundskolan kommer ytor att frigöras framförallt i de centrala delarna av kommunen. Då denna del av kommunen redan har tillräckligt med platser bedömer Sweco att dessa lokaler kan användas på annat sätt. Möjligen kan Fårdala skola dock bli aktuell för ombyggnad till förskola för att täcka behovet av nya förskoleplatser i Östra Tyresö.

Förslag - förskola

Swecos förslag är till förändringar när det gäller förskoleplatser framgår av tabell 5.

Tabell 5. Förändringar av förskoleplatser enligt förslaget.

Område – skola/förskola	Förändring
Västra Tyresö	
Kumla förskola (2 avd. nuvarande biblioteket flyttas)	+ 40 platser
Ny förskola i anslutning till nya Trollbäcken skola eller centralt (4 avd)	+ 80 platser
Centrala Tyresö	
Ny förskola som ersätter Båten förskola (4 avd)	+ 80 platser
Båten förskola (avvecklas)	- 80 platser
Bergfoten (avvecklas)	- 40 platser
Kardemumma förskola (avvecklas)	- 40 platser
Östra Tyresö	
Tyresö skola (4 avd)	+ 80 platser
Ev. Nybyggd förskola ev. ombyggnad av Fårdala skola (6 avd)	+ 120 platser

Förslaget för förskolan innebär sammanlagt en ökning om totalt 240 nya förskoleplatser. Det kommer enligt förslaget fortfarande att saknas platser i närområdet i östra Tyresö, men i än högre grad västra Tyresö, samtidigt som det finns ett visst överskott av förskoleplatser i centrum. Kortsiktigt finns här en problematik, men då den västra delen av Tyresö, enligt planenheten, inte är möjligt att förtäta eller exploatera med nya bostäder i nämnvärd utsträckning är förslaget att hänvisa dessa barn i riktning mot centrala Tyresö dit det dessutom finns goda kommunikationer. Om antalet barn av okänd anledning skulle öka kan lokalerna i Sofieberg vara en möjlighet för ombyggnad till förskola i ett framtida scenario i västra Tyresö. Det skulle för skolans del i så fall innebära viss omflyttning av elever till andra skolor i kommunen.

Sammanlagt omfattar Swecos förslag följande förändring när det gäller antalet förskoleplatser i Tyresö kommun relaterat till prognostiserat antal platser i kommunen och dess olika delar. Av tabell 5 framgår att det fortfarande saknas platser relaterat till prognosen för 2023.

Tabell 6. Swecos förslag för förskola med platser uppdelat på olika områden i kommunen.

Område	Antal barn enligt prognos för år 2023	Antal platser i befintliga förskolor vid 10 kvm/barn	Antal barn i förskolor i olika delar av kommunen Mars 2014	Antal barn i förskolor i olika delar av kommunen Okt 2014
Västra Tyresö	531	336	208	198
Centrala Tyresö	996	1181	1175	1096
Östra Tyresö	608	512	315	305
Totalt	2 135	2029	1698	1599

Av tabellen framgår att det finns en underkapacitet motsvarande ca 100 platser. Detta är en rimlig skillnad då det finns barn som inte går i förskola vare sig i kommunal eller privat regi. Detta innebär att antalet platser sannolikt är tillräckligt. Det finns även en viss

platspotential. Dels kan man välja att avstå från att lägga ned Kardemumman, dels finns skollokaler för avveckling som kan användas till förskoleverksamhet i det fall det visar sig att prognosen har underskattat antalet barn. På motsvarande sätt är det möjligt att bygga lite mindre lokaler för grundskolan, alternativt använda en större del av skolans lokaler till förskola. Detta skulle kunna gälla exempelvis Tyresö skola. Det finns således en viss flexibilitet i förslaget.

Tidplan

På nästa sida illustreras en preliminär tidplan för lokalförändringar utifrån Swecos förslag till följd av lokalöversynen, se figur 4.

Figur 4. Preliminär tidplan för lokalförändringar i Tyresö kommun utifrån lokalöversynen

